UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij & || Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e || XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.

Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

D. Martinus protestabat[ur] dicens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

Visual Library

niſi quod ſit probatum.vel per ſcrip:diuinam vel per manifeſtã reuelationem.
vt Gerſon etiam et ſi recentior in multis locis aſſerit. et diuus Auguſt:anti
quior pro ſingulari canone obſeruat dicens ad diuũ Hierony:Ego ſolis eis li
bris didici hũc honorẽ deferre qui Canonici appellant.ceteros aũt ita lego.vt
quãtolibet doctrina ſanctitateq̃ prepolleant.non ideo verum exiſtimẽ q̃ illi ſic
ſenſerũt. ſed ſi ex libris canonicis vl' pbabili ratione mihi pſuadere potuerũt.
Quinetiã ipſi Iuriſte de quib:minus videret in ca:ſignificaſti de elect:ſtatue
rint preualere vnius priuati homis ſententiã tam pontifici Roma:q̃ Cõcilio
et eccleſie.ſi meliore auctoritate nixus fuerit.vl' ratiõe.Ideo nihil eſt q̃ d.egre:
d.volens(ex iure diuino contra me arguere dimiſſo iure diuino.arguit contra
me ex collectaneis heretice prauitatis inquiſitoꝝ.Proinde iſta poſitio Joha:
Hus papalis dignitas a Ceſare inoleuit. ſi eſt falſa. eradatur Platyna in
vita Benedicti ſecundi.vbi ſcribit Conſtantinũ.4.imperatorẽ Grecorũ ſanxiſſe
ponti:Roma:eſſe vicarium Chriſti generalem.quanq̃ nec ſic ſit obſeruatũ a
Grecie epiſcopis. Quare quantũ me vrget egre:d.d.per Bohemos nondum
c.annoꝝ. tantum ego vrgeo eum per Orientalẽ eccleſiam.meliorem partem
vniuerſalis eccleſie.et mille quadringentorũ annorũ. Si illi ſunt heretici quia
Romanũ pon:non agnouerũt.Hereticũ accuſabo aduerſariũ qui tot ſanctos
per vniuerſalẽ eccleſiam celebratos audet aſſerere damnatos.p eadem dico ad
Bonifaciũ.8.qui qualis pontifex fuerit et qua fide eius geſta recipienda,ſatis
pbant hiſtorie.Proinde cõcludo et rogo .d.d.velit Roma: pontifices conce
dere fuiſſe hoies et non cõſtituere deos.preſertim quoties iudicauerũt in cauſa
pp̃ria.deinde non per ſeipſos.ſed p indoctiſſ:adulatores.quando diuus Gre
gorius multis epiſtolis et ſi Roma:pontifex reiecit a ſe primatũ totius orbis.
allegans adhoc predeceſſorẽ ſuum Pelagiũ dicens inter cetera. q̃ venerande
Synodus.Calcedonenſis. obtulit hunc primatus honorẽ Roma:pontifici.
et nullus tam auſus eſt acceptare. Si ergo ego erro.errat mecum Gregorius
primus. cum ſuis predeceſſ: et damnabiliter peccauerũt q̃ oblatũ primatum
nõ aſſumpſerũt. per hec volo pbatum q̃ ex decretis damnationibꝰ.appro
bationibus recentiorib:eccleſie Roma:nihil contra me agitur.cum ſint ſuſpe
ctiſſima oĩa . et antique veritati et conſuetudini per oĩa contraria.nihilo
minus tum pro reuerentia et vitando ſchiſmate. libentiſſime tolero et toleran
da pſuadeo.modo nõ tñ iure diuino tot ſanctos precedentes damnemꝰ . hec
habui que dicerem de articulis.

Eckius.

¶ Os reuerendus pater honorẽ ſuum excuſaturus negat ſe Bohemoꝝ patro
num.ſi facta verbis reſponderent magnificarem eum. At vltima primis non
concordant . cum peſtilentiſſimos Huſſitarum errores non Chriſtiane dicit
Chriſtianiſſimos.at de his poſterius.
¶ Conditionẽ tamen illam odio. q̃ ſchiſmatici Bohemi et picardi tanq̃ deũ
acceptare poſſent ſi pro eis ſtaret ius diuinum. Grecos laudatiſſimos et ſan
ctos martyres ſemper laudaui. at reuerendus pater. artis coquinarie minus
inſtructus. commiſcet ſanctos grecos cum ſchiſmaticis et hereticis . vt fuco
ſanctitatis patrum. hereticorum tueatur pfidiam . Quoniã mille et quadrin
gentos ſimul inculcat annos.

D.Martinus proteſtabat dicens.

¶ Proteſtor coram vobis omnibꝰ et publice q̃ egre: d.d.hoc mendaciter et
impudenter de me loquitur. Et Eccius proteſtatur ſe velle probare ſcriptis
et dictis.in quibus longo tempe maior grecorũ pars et eccleſia fuit heretica et
ſchiſmatica.ſed non eſt conuentio lucis ad Belial et ſchiſmaticoꝝ ad ſanctos
martyres et confeſſores.
¶ De eccleſia ante Romanã viginti annos exiſtente dicam quã reuerendus

pater mihi ꝯponit. non moueor. ꝙ epiſcopi greci a Romano pontifice non fue‑
rint cõfirmati. nam ꝛ Plebani ſeu parochiani ſacerdotes a papa iam non cõ‑
firmant. ſed extreme eſſet dementie. dicere ob hoc ſummũ pontificẽ non habere
primatum ſuper plebeianos ſacerdotes.

¶ De frigidiſſ: Anacleti decreto dicam inferi⁹ alia quoqꝫ decreta defenſurus.
de Numidia reuerend⁹ pater dixit eſſe factum non ius quod eſt preter Cypri‑
ani ſententiã. qui eos incuſat velut ſchiſmaticos qui audiãt ad cathedrã Pe‑
tri. et principalẽ eccleſiã vnde vnitas orta eſt accedere. Qđ Epiphani⁹ Cypri⁹
Johan: Chryſoſtomũ epiſcopũ ſuperiorem ab epiſcopatu expulerit. viderit ipſe
Hoc inqꝫ factum non iuſtum fuiſſe cenſeo.

¶ Preterea ꝙ in me cauillos torquet. quaſi non idonee ſacras literas tractan‑
tem. qui ob amiſſionem rerum tpalium et diuitiarũ dixerim aduerſus grecos
portas inferi preualuiſſe. Nunqꝫ cogitatũ mihi imponit. nam hereſes. ſchiſ‑
mata. errores cõtra Grecoꝝ eccleſiam inualuiſſe dixi. Uerum eſt ꝙ et imperij
amiſſio cum magno Chriſtianitatis pudore ſubſequuta eſt.

¶ Deinde ꝙ gloriat̃ reuerendus pater ſe iure diuino loqui Luce. zz. ego ob‑
ſcurum virum afferam Richardum Armacanũ etiã Leonis auctoritate fretũ.
dicat et me eundem credere Euangelij ſcripturã et ius diuinum At reuerend⁹
pater ſuo nixus intellectu. me reſpuit antiquoꝝ ſequentẽ intelligentiam. Jn‑
dubitatũ eſt et Arrium (pater maior me eſt) hereticũ et Athanaſium habuiſſe
euangeliũ. Uerum Arrius erronee. Athanaſius vt ſpũs ſanctus efflagitabat
intellexit. De adiecta confirmatione non refert. cum quiſqꝫ prudens intelligat
eum. qui auctoritate ſuperioris ſibi conceſſa alios cõfirmat preſtare in hoc con‑
firmatos. de per ſe et per accidens. neſcio quo ptineant. hoc pro primo. *Niſi forte ad currũ Caro:*

¶ Aſſumpturus reuerendus pater argumenta mea contra principalẽ intenti‑
onem. exprobrat mihi immodice inſtitutũ meum fuiſſe probare iure diuino ec‑
cleſiam Romanã eſſe alijs prelatam. et tamen ſolum in dicta patrum et ſanctoꝝ
inciderim. quaſi amphoram facturus vrceolum accipiam. Parcat mihi reue‑
rendus pater. ſi intentionẽ meam noluerit vel non potuerit aſſequi Nam hoc
fore de iure diuino ſatis fit. dum tot ſancti patres de iure diuino eſſe dixerunt.
Licet ius diuinũ nõ obticuerim⁹ Matthei. 16. Super hanc petram vbi aucto‑
ritates ſanctorũ patrum induxi.

¶ De Bernardo. cuius auctoritas et ſimul ratio eſt inuincibilis neſcio quõ
reuerendus pater ſui oblitus dixerit me admiſiſſe Bernardum alio ſenſu lo‑
quutũ. ꝙ nullis armis poſſit deuincere. ſeruato enim vero ꝛ genuino ſcripture
ſenſu. equalitatis filij ad patrem optime procedit ſancti Bernardi ratio.

¶ De Auguſtino et alijs qui Petrum dixit eſſe petram tanqꝫ contraria dicen‑
tem inſinuat ſe non recipere. Contra quem ego dico quomodo audeat tam
ſanctum. tam doctum patrem credere ſenſiſſe contraria in eodem libro. in eo‑
dem capite. in vtriuſqꝫ ſententie collatione libro. 1 retract: ca: 21. Sed quam
modeſte et humiliter reuerendus pater Auguſtinianus reſponderit. aliorum
ſit iudicium. cum vnus ſe promiſerit tot ſanctis patribus ſe oppoſiturũ. Hoc
eſt. verum Bohemicũ plus velle intelligere ſacram ſcripturã qꝫ ſummi ponti‑
ficis. concilia. doctores et vniuerſitates in magno vigore exiſtentes. cum tamẽ
ſpiritusſanctus eccleſiam ſuam non deſeruerit. et mirum eſſet ſi illam veritatẽ
deus tot ſanctis et martyribus occultaſſet vſqꝫ ad aduentum reuerendi pa‑
tris. Necqꝫ euincit quippiam beati Pauli inductio. ꝙ eius dicta ſanctis pa‑
tribus et doctoribus minime aduerſentur. Eſt Chriſtus petra. eſt fundamen‑
tum. eſt lapis angularis. eſt caput eccleſie indubitatũ.

¶ Porro illa non debere attribui eius vicario contra ſanctorum patrum et
martyrum atteſtationem non eſt acceptandũ. Ratiunculam adiecit etiam
nuper in vulgari ſermone diſſeminatam. Si ſuper petram quomodo ſuper

Petrũ eccleſia edificari potuit qui ad vnius ancillule vocem Chriſtũ et fidem
Chriſtianam abnegaret parcat mihi reuerendus pater cum phiam Ariſto
telicã cõtemnat et grãmaticã tanti faciat Cur hic lynceis ſuis oculis verbum
Edificabo futuri tpis non ꝑſpexit . non enim ſponſo pñte vbi filij letabantur
opus erat vicario. Necꝫ tunc Chriſtus ei poteſtatẽ dedit clauium. ſed potius
promiſit Ante ergo clauium et poteſtatis dationem ab oſtiaria interpellatus
fuit ſanctus Petrꝰ. quod et Ambroſius et dehinc Gregorius teſtãtur.
¶ Ad Chryſoſt: rñdit Petrum ſupiorẽ fuiſſe honore. nam ꝛ Paulus plures
pauerit eccleſias. quaſi reuerendus pater non plus ꝑdicauerit ꝙ iam ſummꝰ
pontifex. et ob hoc nõ ſit dicendus maior paſtor ꝙ papa. Sic nimis ſubtiliter
Vertex se torquet in dictiõe. vertex. quaſi Chryſoſto: nõ pmatũ voluit intelligere ſed
quis hoc feret cum ſymbolicũ ſit. et vertex pro ſummitate in tali tranſlatione ꝛ
methaphora vſurpetur? Sic ꝛ os apoſtolorꝫ dicitur. qđ ſepe ꝑ omnib: aplis
fuerit loquutus. qđ ꝛ beatus Chryſoſto: ponderat.
¶ De decretis dicit illa eſſe frigidiſſ: decreta de quo plurimũ miror. cum in diſ
ſputatione ſua poſuerit Ro: eccleſiã eſſe omib: alijs ſuperiorẽ ꝑbatur ex frigi
diſſ: Ro: põtificũ decretis intra. cccc. ãnos natꝫ. Et ego ei multũ vetuſtiora ad
duxerim añꝙ̃ incepit refrigeſcere Charitas multorũ. Subterfugiũ ſuum non
accipio. quo negat cõſtitutionẽ illã eſſe Anacleti. nam ſic oim ꝓcitorũ et ſum
morũ ponti: decreta mihi ſigillatim eluderent. ꝛ ſic tota facultas iuridica fal
ſitatis inſimulatur quaſi falſis fundamentis ſit innixa. in lectionib: deciſionib:
Judicijs ꝛ ſñiis: Et ſic iura eorũ pontificia erũt de nigra faba. niſi conſenſu
totius Chriſtianitatis fuerit apꝓbata. Unde nullo pacto recipienda eſt reue
rendi patris ſententia. cũ omniũ ſummorũ pon: decreta et cõciliorũ in plurib:
locis reperiantur et vt eſt audax hominũ genus vndiꝙ̃ fuiſſent repti. qui ſimi
liam Anacleti leonina pelle incedentẽ diripuiſſent. Niſi ergo oſtenderit in ori
ginalib: illa non hri. fidem ei non adhibeo.
¶ Poſtremo de Bohemis dixit. certe non ſine Chriſtianorũ doctorum contu
melia. plures eſſe criminatores Bohemorum. vbi ſint qui ex charitate ꝛ bono
zelo ꝯtra eos ſcribant ꝛ eos exhortentur . ibi exerceãt ingeniũ et memoriã. quid
ſurdo narrarẽ fabulam. at Chriſtianus negare non debet plurimos optimo
zelo motos. ꝯtra Bohemos ſcripſiſſe. quales fuerũt pres in conſtantienſi con
cilio deputati. qualis fuit doctor reſpondens Bohemis in cõcilio herbipolẽſiꝰ
qualis Auguſtus. qualis optime ꝓbitatis ꝛ doctrine Johañes Capiſtranus
diui Franciſci ſacerdos omib: fidelib: notiſſimus. Nicolaꝰ Cuſanꝰ germanoꝝ
doctiſſ: cũ plurib: alijs vt obijcit mihi reuerendus pater inquiſitor: ꝯ ꝑterea.
Quare non defuerunt Bohemis qui bona ſcriberent. ſed ipſi defuerunt qui in
hereſi obſtinati bona nõ ſequerentur.
¶ De grecis ſanctis diximus ſepius. ſed hoc horrendũ omnib: Chriſti fidelib:
eſſe arbitror: ꝙ reuerendus pater cõtra tam ſanctũ et laudabile Conſtantienſe
conciliũ tanto conſenſu totius Chriſtianitatis congregatũ. non veretur dicere
articulos aliquos huſſiticos et wiklefficos fuiſſe Chriſtianiſſ: et euangelicos.
Proteſtat Martinus. ¶ Non eſt verũ ꝙ contra conſtantienſe concilium loquutus ſim.
¶ Eckius ꝯtra offert ſe probaturũ ex dictis ꝛ ſcriptis. quos non poſſit vniuer
ſalis eccleſiã damnare. ſicut peſſime ſonat. inꝗue eſſe damnatum articulũ illũ
huſſiticũ de neceſſitate ſalutis Ro: eccleſiam eſſe alijs ſupiorẽ de quo quidem
dicto Bohemi nõ immerito exultant. ꝛ hoc oroib: ſuis apud deum poſtulaue
runt. verũ magna eccleſie iactura. Quod (ſicut b. Auguſt: alibi ratiocinatur) ſi
vllum mendatiũ ad ſacras ſcripturas fuerit admiſſum. tota erit de veritate ſu
ſpecta. ita et damnati huſſite reuerendi patris fulti patrocinio procul dubio
Mar: Luter protestatur (Mendaciũ eſt impudentiſſimũ) dicturi ſunt. Si cõſiliũ errauit in his duobus
articulis Chriſtianiſſimis ita eius apud nos in alijs articulis vacillabit auct

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſectas. Unde in re prius cōdemnata nolo plura verba prodigere. ad quid cō
gendus ſit Chriſtianus aut admittendus. hoc dico auctoritate concilij vel
Ro: pontificis fieri vt ſententia ſine ſuſpicione hereſis defendi non poſſit. que
alioquin citra fidei leſionem impune poſſet defendi. In promptu eſt exemplū
An eſſentia in diuinis generet. quam ſententiam Richardus amplexus lib: de
trinitate minime inculpatur. at deciſione per concilium facta. nullus iam ſine
hereſis ſuſpitione eſſentiam diceret generare credo in capitulo: damnamus de
ſumma trinitate.
¶ Ad Auguſtinum de legendis canonicis ſcripturis inductum nihil moueor
quoniam conciliorū et ſummorū ponti: decreta. non excludit quid domini mei
iure conſulti in. c. Significaſti de elec: ponderent. iam non memini. At ſue pro
feſſionis memores velut iuſticie cultores non dabunt. vt arbitror. leges ponti
ficias peſſundari. Quod vero platynam adducit quaſi ille plus ſit q̄ ſummus
ponti: vel Auguſt: vel Cypri: qui in vita Benedicti ſecundi renarret Conſtan
tinum. 4. ſanxiſſe Roman: eccleſie deberi primatum. Legat queſo reuerendus
pater que domini iure conſulti annotant in c. eccleſi: S. Marie de conſtitu:
quid quantum et quomō valeant ſecularium conſtituta in eccleſiaſticis reb9.
et videbit quo ſenſu verba platyne (ne dicam Ro: imperatoris de eccleſijs et
hereticis) debent accipi.
¶ Ultimo loco opponit me vrgere bohemos grecos. fateor ſchiſmaticos. Nā
ſanctos patres grecos canoniſatos non damno. ſicut Gigantes volebant in
fabulis Ioue e celo pellere. Sed tunc vere occurrit nobis reuerendus pater
quādo dabit Grecū inobedientē et rebellē eccleſi: Romane qui ſit canoniſat9.
& quis eſt hic et nō laudabim9 eū? fruſtra ergo aſſumit ſe tolerare monarchiā.
quaſi non eſſet de iure diuino. ſed quadā tolerantia populi et conſenſu fideliū
inducta. Qō per maxime liquet ex Gregorio inducto qui primatū inter fideles
ſibi oblatum reiecit. At ſenſum ſequat reuerend9 pater non verboꝝ corticem.
et reperiet in eo his ſummā optimi patris humilitate. vt plus mitrare & humi
litate ſua ſupbiam patriarche Conſtantinopolitani infri geret. q̄ q̄ ſuſpitio
elationis aut ſupbie de eo haberet. Unde etiā Seruū ſeruoꝝ ſe primus ſcripſit
Et qō hoc ſit verum. ſi tam diligens eſt reuerendus pater Gregorij lector. po
tuit in eiuſdē epiſtola legere (ſicut tranſponit in decre: Cano: 2. q. 6. de cetero)
vbi poteſtatis ſue memor humillimus pater diuitiaꝝ et glorie cōtemptor: ſcri
bit. alios epiſcopos preter q̄ Romanū in ptem vocatos ſollicitudinis. non in
plenitudinē poteſtatis. Nemo eſt qui hic dubitare poſſit quin reliquis epiſcos
p̄s ptem. Romano vero pontifici plenitudinē ex grāmatico ſenſu dare velit.
Ob id rogo reuerendus pater ea que dicta ſunt vel p alios vl̄ per me. nō ſemp
velit reijcere in adulatiōis ſtudiū. quippe adulari nō didici. adulari etiā neſcio.

Sexta die Julij hora
ſeptima mane

Martinus exorſus eſt.

¶ Poſtq̄ heri egre: d. d. non partis ſed iudicis officium vſurpans. contra cō
uentionis pactum & voluntatē illuſtriſ: prin: Georgij patroni noſtri. me tociēs
definiuit et proclamauit hereticū. cum ſui offi: ij fuiſſet ſolum ad diſcuſſa rationi
bus et auctoritatib9. iudicijs relinquere eſſem hereticus nec ne. In quo ſi
non eſt violata publica fides viderint ij quorum intereſt.
¶ Ad cauſam primū obiecit q̄ errores Hus peſtilentiſſ: vocauerim Chriſtia
niſſimos. de quo teſtor meam innocentiā. Nec hoc poterit vnq̄ probare. & ex
poſtulo vt aſſignet eoſdem articulos quos peſtileutiſſ: vocauerim Chriſtia
niſſimos aut vocem ſuam reuocet.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN